

Козаченко Ю.П.

Кандидат наук з державного управління

Перший заступник ДФС у Запорізькій області

ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА СУСПІЛЬНІ БЛАГА ГРОМАДИ

Вдала регіональна політика стає вагомим інструментом покращення суспільних благ в країні, що спирається на збалансований та рівномірний розвиток регіонів і зростання економічного рівня території шляхом створення сприятливих умов для розвитку всіх регіонів, а також територіальних громад з урахуванням їх природних, історичних, екологічних, економічних, географічних, демографічних та інших особливостей, їх етнічної та культурної самобутності. Децентралізація влади реалізувала збалансоване партнерство між центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування для впровадження багаторівневого управління регіональним розвитком. Але при цьому ефективність функціонування громадянського суспільства зумовлена рівнем активності громадян у здійсненні місцевого самоврядування, первинним суб'єктом якого виступає територіальної громада [1].

Основними передумовами покращення суспільних благ громади в Україні стали наступні кроки:

1. Сформувати оптимальну для України систему адміністративно-територіального устрою. За для цього необхідно подбати, щоб після завершення реформи 100% населення країни проживали у спроможних територіальних громадах. Відповідно до цього не пізніше початку 2020 року мають бути затверджені адміністративно-територіальні одиниці (громади та райони) в кожному регіоні. Прогнозовано, що в Україні має бути створено не більше 1400 територіальних громад та 100 районів.

2. Запровадити загальний нагляд за законністю діяльності органів місцевого самоврядування. Необхідно впорядкувати систему державного

нагляду та контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування відповідно до Європейської хартії місцевого самоврядування та Конституції України.

3. Удосконалити фінансування регіональної політики, реалізація якої забезпечить розвиток громад і регіонів та підвищить їх конкурентоспроможність. Необхідно збільшити Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР) до 1,5% від обсягу Державного бюджету України, з яких третина коштів спрямовується на реалізацію загальнодержавних пріоритетів у регіонах та на підтримку проектів розвитку проблемних територій.

4. Внести зміни до Конституції України у частині місцевого самоврядування. Внесення змін до Конституції України забезпечить незворотність реформи у майбутньому. Зміни гарантуватимуть системність та чіткість регулювання у сфері місцевого самоврядування, сприятимуть утвердженню засад місцевого самоврядування на основі принципів субсидіарності, повсюдності та фінансової самодостатності [2].

Завдяки створенню об'єднаних територіальних громад, з'являються нові можливості для сприяння розвитку бізнесу на території громади, серед яких можна виділити:

- посилення стратегічної визначеності щодо економічного середовища, обсягів попиту, перспектив постачання ресурсів, інфраструктурного забезпечення тощо;
- внаслідок визначеності стратегічних завдань та пріоритетів розвитку ОТГ, які дозволяють враховувати в стратегіях ОТГ пріоритети корпоративного сектору;
- спрощення адміністративних процедур завдяки розширенню повноважень самоврядування;
- позбавлення від бюрократичного та корупційного тиску Центру;
- збільшення фінансової спроможності місцевих бюджетів, кошти яких можуть спрямовуватись на проекти з підтримки бізнесу, муніципально-приватного партнерства, здійснення муніципальних закупівель;

– оптимізація спрямування ресурсів на місцевий розвиток завдяки можливостям вільного вибору пріоритетів розвитку в рамках стратегування розвитку ОТГ;

– можливості реалізації масштабних проектів на основі міжмуніципальної співпраці, участі у міжрегіональній та міжнародній (в т.ч. транскордонній) співпраці;

– реалізація спеціальних програм щодо сприяння розвитку економічної діяльності на території громади (наприклад, формування переробних, логістичних та ін. кооперативів в аграрних ОТГ, розвиток соціального підприємництва тощо);

– створення нових кластерів та точок зростання внаслідок зміни ресурсних потоків, інфраструктури, зростання місткості внутрішнього ринку через збільшення купівельної спроможності громади [3].

Для того щоб позитивно вплинути на збільшення об'єднаних територіальних громад замість примусових методів доцільно застосовувати більш пом'якшенні заходи реалізації реформи, як то:

1. Часова адаптація. Перетворення займають досить тривалий проміжок часу. Так, реформування у Польщі первісно розраховувалося на 20 – 30 років, в Литві, Латвії, Фінляндії воно фактичне зайняло 15 – 16 років.

2. Поступовість. Вимагає ретельної підготовки, вивчення стану адміністративних територій.

3. Широке врахування думки населення. Установлюється необхідність проведення місцевих референдумів, соціологічних опитувань не лише під час перетворень, але й при опрацюванні концепції реформи, залучення громадськості, представників органів місцевого самоврядування до складу спеціальних органів з опрацювання та реалізації реформи.

4. Установлення критеріїв для створення нових адміністративно-територіальних одиниць без зазначення кількісних та якісних характеристик, можливість застосування індивідуального підходу до кожного регіону.

5. Можливість обрання способу укрупнення: об'єднання муніципалітетів

або встановлення міжмуніципального співробітництва [4].

В Україні розвиток територіальних громад будується за прикладом Європи, а саме як укрупнення адміністративно-територіальних одиниць. Цей процес покликаний створити таке територіальне, демографічне і матеріально-фінансове підґрунтя, котре зможе утримувати комунальні заклади в належному стані. Також, варто наголосити на тому, що цей вид укрупнення чітко регламентований. Так відстань від центру територіальної громади до найвіддаленішого населеного пункту має бути такою, щоб в разі необхідності пожежна служба, швидка допомога або ж поліція прибула на місце виклику не більш, ніж за 30 хвилин. Головним принципом децентралізації виступає принцип субсидіарності. Згідно з таким принципом, найбільшу кількість повноважень повинні мати ті органи влади, які найближче до людей і на рівні яких вирішення необхідних завдань чи надання послуг є найефективнішим і найменш затратним [5].

Таким чином, на основі вищевикладеного можна зазначити, що завдяки провадженню реформи децентралізації влади вдається працювати над удосконаленням співробітництва між центральними органами виконавчої влади та місцевою владою для забезпечення всеосяжного менеджменту розвитку територіальних громад, регіонів, міст, сіл та селищ України.

Література

1. Толуб'як В. С., Костецький В. В. Перспективи розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 14. С. 33–41. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.14.33
2. Ткачук А., Лукеря І. Децентралізація. 2019. URL: https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2019/04/Fin_1.Brief-on-Decentralisation_12.4.19_UA_red2.pdf.
3. Децентралізація влади: як зберегти успішність в умовах нових викликів? [Я. А. Жаліло, Г. В. Макаров, О. О. Даниляк та ін.]. 2019. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-05/Dopovid_Decentralization-ready-474fa.pdf.

4. Бібік Н. В., Бібік Н.В., Шаповал Г.М. Аналіз міжнародного досвіду розвитку територіальних громад та визначення напрямків його впровадження в Україні. *Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості*. 2019. № 2. С. 5-14.

5. Журавльова Ю. О. Реформа децентралізації та її вплив на надання суспільних благ в Україні. *Економіка та держава*. 2019. № 5. С. 20–23. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.5.20.